

В.В. Євченко,

кандидат філологічних наук, доцент

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ТЕОРІЯ АРГУМЕНТАЦІЇ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ І ДИСКУСІЙНИХ УМІНЬ В АРГУМЕНТАТИВНОМУ ДИСКУРСІ

У статті розглянуто можливості використання художнього тексту для формування критичного мислення в умовах аргументативного дискурсу, а також запропоновано основні стратегії аналізу та оцінювання аргументації (на матеріалі роману У. Колінза "Місячний камінь").

Метою цієї статті є аналіз можливостей використання художнього тексту для формування критичного мислення в умовах аргументативного дискурсу, а також визначення основних стратегій аналізу, оцінювання й побудови аргументативного дискурсу на матеріалі книги У. Колінза "Місячний камінь".

Виходячи із загальної теорії комунікації, будь-який письмово зафіксований текст може розглядатися як окремий випадок створення комунікативної ситуації, в якій комунікантом, адресантом виступає автор тексту, а реципієнтом, адресатом – читач [1: 233]. Отже, одним із постулатів теорії комунікації може бути визначено розуміння художнього тексту як прояву особливого типу дискурсу, в якому відбувається комунікативна інтеракція адресанта, тобто автора художнього твору, й адресата, тобто читача, на якого спрямовано здійснення когнітивного, емоційного, інтелектуального, прагматичного, соціолінгвістичного впливу. У прагматичному аспекті художній текст виступає як реалізація різних типів ілокутивних інтенцій автора, який може розглядатися як основний адресант дискурсу, прагматичною установкою якого є передача інформативного повідомлення, емоційно-естетичної інформації адресатові, тобто читачеві. Якщо домінантною стає ілокутивна функція "переконання", такий тип дискурсу можна вважати прикладом аргументативного дискурсу, розуміючи аргументацію (за А.Д. Беловою) як "комунікативну діяльність суб'єкта у триєдності вербального, невербального та екстралінгвістичного, метою якого є переконання адресата шляхом обґрунтування правильності своєї позиції" [2: 5].

Аргументативний дискурс (дискурсивний текст), який розглядається як частина дискусії, реальної або уявної, визначається як низка висловлювань, промовлених або письмово зафіксованих, які були винесені на захист однієї або декількох точок зору [3: 17]. Точка зору може мати будь-який зміст, оскільки можна мати точку зору відносно будь-якої події, ідеї, дії, будь-якого факту, будь-яких відносин, а також кожен має право на свою точку зору, яка збігається чи не збігається з поглядами опонента. Причиною виникнення аргументативного дискурсу можна також уважати необхідність виявлення різниці у думках. Роль протагоніста в структурі аргументативного дискурсу первісно належить адресанту, тоді як адресат стає антагоністом, який приймає або не приймає точку зору протагоніста [3: 20].

Таким чином, уже на початковому етапі аргументативного дискурсу читач опиняється у позиції антагоніста і йому необхідно протистояти "гіпноітичному" впливу домінуючої позиції адресанта в асиметричній ситуації аргументативного дискурсу, коли адресант й адресат узаємодіють через письмово зафіксований текст. Читач може підсвідомо прийняти запропоновану схему аргументації під впливом авторитету автора художнього твору, тому що домінантність адресанта, завдяки односторонньому зв'язку писемної комунікації, має прояв у нав'язуванні адресатові свого бачення, своєї точки зору на події, на характер відносин між персонажами, свій засіб подання інформації [4: 8].

Основні діючі складові аргументів впливу на адресата можуть різнитися у залежності від емоційного стану протагоніста, його віку, гендеру, соціального статусу, його світогляду, системи цінностей, етнокультурних і національних особливостей тощо [2: 44, 93, 153].

Окремий тип аргументативного дискурсу виникає, коли подання інформації здійснюється від першої особи, тобто вектори адресанта – автора твору й адресанта – оповідача співпадають, а реципієнт стає адресатом аргументативного дискурсу, в якому експліцитно домінує особистість протагоніста, персонажа твору, котрий дає свою версію подій, що відбулися і прагне експліцитно чи імпліцитно нав'язати свою точку зору, своє бачення проблеми адресату.

Отже, специфіка аргументативного дискурсу, що розглядається, полягає в його складній структурі, яка, з одного боку, схожа на автобіографічний фрейм, де автор і текст консубстанціональні, тобто оповідач і протагоніст співпадають за рольовим призначенням [5: 14], а, з іншого боку, у тексті імпліцитно присутній головний протагоніст, автор художнього твору, а тому в рольовому розподілі з боку протагоніста має прояв подвійний вплив на читача, якому залишається роль антагоніста аргументативного дискурсу, оскільки одним із логічних вимірів (dimensions) будь-якого оповідання є його "я – ти" структура (I – thou structure) [5: 15].

Більш складною структура дискурсивного тексту стає, коли оповідач змушений виступати посередником для інших персонажів, чий погляд він описує, і тоді їх особисте розуміння ситуації або відношення до неї, які трансформуються свідомістю оповідача, матеріалізуються в аргументативному дискурсі. До того ж оповідач може захищати чи спростовувати точку зору інших персонажів, уступати в позицію конфронтації до точки зору інших персонажів.

Особливістю роману У. Колінза "Місячний камінь" [6] можна вважати те, що в межах континууму художнього тексту він являє собою ланцюжок аргументативних дискурсів із різними типами адресантів, які характеризуються різними соціально-типологічними, гендерними, індивідуально-особистісними характеристиками, а також із різними потенційними ступенями ілокутивного впливу на адресата, зі специфічним набором ілокуцій, які можуть отримувати експліцитне чи імпліцитне вираження у тексті за допомогою системи прагматичних сигналів: Габріел Бетерідж, міс Клек, Метью Браф, Френклін Блейк та інші. Кожний оповідач користується своїм типом аргументативного дискурсу, який залежить від його / її системи духовних, моральних, соціокультурних, національних, релігійних цінностей, від його / її віку, соціального статусу, побутових умов існування. Аргументація кожного оповідача відрізняється використанням різних схем з різним набором дійсних та хибних аргументів.

Набір аргументів та їх вплив на читача також залежить від індивідуально-особистісних характеристик оповідача, його / її емоційного стану, індивідуального комунікативного завдання. Так, в аргументації сержанта Кафа переважає раціонально-логічне начало, в аргументації Г. Бетеріджа – емоційно-інтуїтивне. Характер аргументації може змінюватися у межах одного фрейма. Наприклад, у першій частині оповідання Габріеля Бетеріджа домінує інформативний характер аргументації, далі, в залежності від наростання драматичного ефекту, домінуючий характер стає більш емоційно насиченим, тобто домінують емоційні параметри аргументації. Змінюються основні прийоми аргументації, в якій зустрічаються як вербальні, так і невербальні аргументи, в залежності від характеру побудови аргументативного дискурсу (симетричний чи асиметричний). Аргументація може містити як істинні, так і хибні аргументи. Аргументація також може бути інформаційно недостатньою. Це залежить від багатьох факторів: необізнаності, непоінформованості протагоніста; його намагання уникнути викладу небажаних фактів, функціональної специфіки тексту (детектив) тощо.

Початкова стадія дискурсивного тексту (на прикладі оповідання Бетеріджа) починається зі ствердження оповідача, що він виконує волю, прохання інших учасників подій і описує лише факти, свідком яких він був (plain facts). Аргументативна стадія оповідання представлена оповідачем у вигляді складної аргументації з експліцитними й імпліцитними аргументами. Домінуючими є такі: по-перше, описуючи події оповідач нікому нічого не нав'язує, по-друге, зникнення алмазу не може бути пояснено логічним шляхом. Остання частина аргументації базується на підрядному аргументі про те, що всі учасники подій чесні й порядні люди. Крім того, оповідач намагається передати погляди на події інших персонажів, які є протагоністами тієї чи іншої точки зору, що також ускладнює структуру дискурсивного тексту, оскільки різні аргументи на захист певної точки зору не завжди складають єдине ціле, а іноді зіткнення протилежних думок призводить до конфронтації усередині базового фрейму. На стадії конфронтації у симетрично побудованому дискурсі використовуються як вербальні, так і невербальні прийоми аргументації (наприклад, Бетерідж – сержант Каф).

Заклучна частина аргументації містить висновок оповідача про те, що оповідання (my plain statement of facts) підтверджує тезу про його об'єктивність і неупередженість, хоча протагоніст в особі оповідача, й допускає, через неповноту поданої інформації, неприйняття антагоністом його погляду на події й підтримання поглядів інших персонажів, які він презентував у дискурсивному тексті. Оповідач не припускає можливості нульової точки зору на проблему аргументації. (If you desert me, and side with the Sergeant, on the evidence before you – if the only rational explanation you can see is, that Miss Rachel and Mr. Luker must have got together, and the Moonstone must be now in pledge in the money – lender's house – I own, I can't blame you for arriving at that conclusion. In the dark, I have brought you thus far. In the dark I am compelled to leave you, with my best respects) [6: 192]. Дискусія вважається незавершеною, оскільки наступні події описуються іншими персонажами.

Складність структури аргументації, запропонованої у романі У. Колінза "Місячний камінь", передбачає встановлення набору стратегій із метою оцінювання й аналізу її основних параметрів. Для визначення необхідних стратегій аргументації антагоністу (в особі читача) потрібно з'ясувати об'єм і повноту інформаційної насиченості тексту, інформаційну якість наведених фактів, логічність побудови аргументації; ступінь емоційного впливу на адресата, який прямо залежить від багатьох різних факторів. Іноді емоційна аргументація починає переважати інформативно-логічну, яка апелює до розуму читача, і тоді протагоніст може звертатися до читача безпосередньо чи прямо описувати свій емоційний стан. Виявлення емоційного чинника впливу на адресата в умовах асиметрично побудованих інтерактивних комунікативних відносин необхідне, з одного боку, для своєчасного розпізнавання посилення ролі протагоніста, для запобігання впливу на емоційну сферу на шкоду логічному осмисленню, а з іншого боку, для формування опосередкованої емоційно-інтелектуальної реакції і для того, щоб скласти своє уявлення про те, що дійсно відбулося.

Протагоніст, в особі оповідача, у межах трьох основних схем аргументації: аргументації взаємозалежності, аргументації за аналогією, аргументації причинності – вживає як істинні, так і хибні аргументи (false arguments). В оповіданні Габріеля Бетеріджа зустрічаються, наприклад, такі аргументи для досягнення інтерактивного ефекту з різними векторами впливу в залежності від характеру спрямованості аргументації (асиметрично чи симетрично побудований дискурс):

1. Argumentum ad verecundiam [3: 126, 129] – аргумент авторитету, тобто спрямування дискусії на особистість протагоніста, коли протагоніст посиляється на якості, які він має чи прописує собі. Протагоніст експліцитно чи імпліцитно показує, що правильність його слів, думок гарантовано його знаннями, світоглядом, здоровим глуздом, віком, життєвим досвідом тощо. Іноді це покликання на інший авторитет, наприклад, Робінзона Крузо. Argumentum ad verecundiam може мати також протилежну стратегію, коли протагоніст поводить себе стримано, удає з себе аматора, щоб читач співчував, і прихильно ставився до нього, й таким чином більше йому довіряв.

a) I have read a heap of books in my time; I am a scholar in my own way. Though turned seventy, I possess an active memory, and legs to correspond [6: 8]

b) My experience of the women-servants, when Superintendent laid his embargo on their rooms, came in handy here [6: 104]

c) I modestly declared myself to be quite unequal to the task imposed upon me – and I privately felt, all the time, that I was quite clever enough to perform it, if only I gave my own abilities a fair chance [6: 8].

2. Argumentum ad populum [3: 124], вплив безпосередньо на почуття аудиторії, використання емоційної реакції читача.

a) All I said, however was, ‘You make my flesh creep’ (Nota Bene: Women like these little compliments [6: 18].

b) The matron, seeing my lady took an interest in the place, pointed out a girl to her, named Rosanna Spearman, and told her a most miserable story, which I haven’t heart to repeat here; for I don’t like to be made wretched without any use, and no more do you [6: 21].

3. Argumentum ad hominem [3: 102], напади на опонента, дискредитація опонента. Наприклад, Г. Бетерідж намагається дискредитувати суперінтенданта Сигрейва, а потім сержанта Кафа, які стають небажаними опонентами, коли їх погляди щодо втрати алмаза стосуються людей, до яких Г. Бетерідж ставиться із прихильністю чи з відданістю й любов’ю, та загрожують їх благополуччю.

a) To the gardener’s astonishment, and to my disgust, this celebrated policeman proved to be quite a mine of learning on the trumpery subject of rose-gardens [6: 98].

b) But the slyness with which he slipped in that last question put me on my guard. In plain English, I didn’t at all relish the notion of helping his inquiries, when those inquiries took him (in the capacity of snake in the grass) among my fellow-servants [6: 115].

4. Argumentum ad baculum [3: 100] натиск на опонента (симетрично побудований аргументативний дискурс). For the moment, I suppose I must have gone clean out of my senses. I seized the Sergeant by the collar of his coat, and pinned him against the wall [6: 135] тощо.

Отже, формування критичного мислення в умовах аргументативного дискурсу передусім передбачає конструювання своєї позиції, виявлення свого бачення проблеми, визначення своєї точки зору на проблему.

Це ставить за мету розвиток умінь критичного осмислення позиції протагоніста, його погляду на проблему; розвиток умінь оцінювати висунуті протагоністом аргументи на підтримку своєї позиції; брати під сумнів необґрунтовані (unsupported) висловлювання; будувати аргументативний дискурс, а також розвиток умінь аргументації та захисту своєї точки зору; розвиток резистентності до зовнішнього впливу.

Основними стратегіями адресата під час аналізу асиметрично побудованого аргументативного дискурсу (оповідач у ролі протагоніста, читач у ролі антагоніста), на наш погляд, можуть бути такі:

1) виявлення позиції протагоніста дискурсивного тексту;

2) прийняття на себе ролі антагоніста і створення аргументативного дискурсу;

3) визначення структури аргументації (множинна чи проста) [3: 72]; логічність, часова послідовність [2: 95-96]; сурядність, підрядність аргументів тощо;

4) визначення схеми і стратегії аргументації;

5) встановлення експліцитних й імпліцитних аргументів;

6) оцінювання вагомості (значимості) аргументів; розпізнавання і встановлення правильності аргументів;

7) виявлення й аналіз порушень у процесі аргументації;

8) виявлення випадків конфронтації між різними протагоністами у межах одного фрейму;

Під час формування критичного мислення слід також урахувати різноспрямований характер дискусійних умінь, котрі передбачають, з одного боку, критику поглядів протагоніста шляхом їх оцінювання та аналізу, а з іншого – формування своєї точки зору.

Пропонуються наступні завдання з метою аналізу інтерактивного ефекту й покращення процесу аргументації, а також для створення умов формування своєї точки зору, думки у читача на основі аргументів, які було висунуто протагоністом чи з’явилися під час дискусії.

1. Оцінювання значущості подій, які описуються; об’єму і повноти інформації.

a) What facts and whose actions are in the centre of Betteredge’s attention in this part of his narration?

b) What facts given by G. Betteredge do you find central and which are peripheral to the narration in your mind? Give each fact related by G. Betteredge a score from 0 (non-essential) to 10 (very important). Motivate your choice.

Score	Facts
	Mr. Candy had caught a chill and was down with a fever.

	The paint on the door had dried by three o'clock on Thursday morning, etc.
--	---

c) Is there enough information to show that Mr. Franklin was really very enthusiastic in helping the police? What contribution did he make to the investigation?

d) Are there any facts in Betteredge's story to support or to oppose Sergeant Cuff's opinion that the presence of the three Indians in London is directly connected with Miss Rachel's staying there? Prove your point.

e) Could you say you feel satisfied with the information given to you by G. Betteredge in this part of his narration? Is this information sufficient or insufficient? What part of the information given here you find most essential for the understanding of the development of the events and which is subordinate for the understanding of the setting and the people. Motivate your answers.

2. Оцінювання впливу особистості оповідача з урахуванням вербальних, невербальних і екстралінгвістичних чинників аргументації; оцінювання ступеня його об'єктивності й визначення рівня довіри до оповідача.

a) Which is better seen in G. Betteredge's commenting on people's actions and their behaviour: his common sense, his life experience, his notion of the world or his moral code? Motivate your answer.

b) What moral values determined by Betteredge's social status are shown by his narration? In what way is it shown: through his description of people's characters and their actions, or by something else? Prove your point.

c) What features of an Englishman of the XIXth century are shown through Betteredge's reaction to the aspects of the human nature, so vividly presented, to his mind, by the representatives of different nationalities? What features of a human character does Betteredge accept as English?

d) What stereotyped views on Indians are shown in the narration? In what way do they represent the stereotyped views shared by the Europeans of the XIX century or Betteredge's and Mr. Murthwaite's personal opinions? Motivate your answer.

e) In what way are Betteredge's mentality as an Englishman of the XIX century, and his individual moral code shown in this part of his narration?

f) Does Betteredge sound persuasive when he speaks about the family of Lady Verinder? Is he more influenced by his personal feelings or by his social respect for the mistress of the house or something else? Motivate your choice.

g) Betteredge is telling a story of a crime. In what way does he hold the reader's attention? What details of his narration do you think make the story mysterious and adventurous and make you want to read on?

h) Is there any difference between your understanding of the characters by what they say, or do, or by how Betteredge portrays them?

i) In what tone does Betteredge present people and their actions in this part of the story? What figurative language does he use to influence the reader's minds, perspectives, their feelings and emotions?

j) In what way do Betteredge's actions influence the credibility of the narration?

k) Comment on the way the personal feelings and emotions experienced by Gabriel Betteredge affect credibility of his narration.

l) In what way did the manner of Betteredge's narration change? Did it become less or more formal in the vocabulary or in syntax? In what way do these changes show the state of his mind and the dramatic tension of the situation?

3. Аналіз структури і схеми аргументації протагоніста, виявлення ступеня імпліцитності й експліцитності аргументів; оцінювання аргументів:

a) What arguments, logical or emotional, are mostly used by Betteredge in this part of his narration?

b) Can you give any places in Betteredge's story where he is especially subjective in his reasoning? In what way can it be explained?

c) What was there in Rosanna Spearman's behaviour that Betteredge called 'unaccountable'? Do you agree that her behaviour was really difficult to understand? Why didn't Betteredge accept the most vivid explanation? Motivate your answer.

d) Give the examples when Betteredge gives the fact and his opinion in the table. Do your opinions coincide with Betteredge's in all the case? Why / why not?

Facts	Opinions
-------	----------

e) Do you think Betteredge's supposition about possible thieves of the Diamond convincing? Are there any cases of fallacy in his reasoning to your mind?

f) Are there any cases where Betteredge breaks the logical sequences of events in his narration? Why does he do that: because of his age, because he likes talking about minor details, because he wants be meticulous in his account or something else? Motivate your answer.

h) Do you think there are any cases when Betteredge is being misled or deceived in his reasoning? Prove your point.

i) Was Betteredge consistent in his opinion? How did his personal feelings influence the shifts in his opinion? Illustrate your point.

- j) Find the places in Betteredge's story where his reasoning is based on his reference to his own common sense, his own life experience. Can you share his views? Why? / Why not?
- k) Can you find any elements of non-verbal argumentation shown by G. Betteredge himself, or related by him when he speaks about other people. Comment on their effect.
- e) Find the cases of G. Betteredge's and Sergeant Cuff's reasoning and comment on the factuality and the degree of supposition expressed in their reasoning.
- m) In what way can Betteredge's story about his marriage help the reader understand what sort of person he was? What pattern of a married life does he suggest as 'an encouragement to others'? Could you agree with him? Why? Why not?
- n) Comment on the disapproving attitude of Betteredge towards Superintendent Seegrave. Through which is it better seen: through the description of his actions, through commenting on his actions, through the way Betteredge gives him different names, or something else? Prove your point.
- o) Do you feel persuaded and satisfied with that resolution of the problem of the lost diamond? Do you think there are any cases of unsupported or false reasoning in solving the mystery of the Moonstone? Why? / Why not? Motivate your answer.

4. Визначення позиції, поглядів протагоніста – оповідача, протагоніста – автора художнього твору; апелювання до антагоніста – читача (адресата).

- a) Find the lines in Betteredge's narration where he addresses the reader directly. Comment on the idea of the reader or the reader's actions in Betteredge's mind. Does this direct appeal to the reader make the story told by Betteredge more dramatic, lively, attractive, or otherwise? Motivate your point.
- b) Speak on the reader's participation in the narration.
- c) What do you think is the role of the reader and Betteredge's addressing to the reader in his narration?
- d) In what way is Wilkie Collins' attitude towards the characters and their actions felt in this part of his narration?
- e) Speak on the way W. Collins' voice can be heard in the text.
- f) In what way does W. Collins create a picture of a faithful servant? Why do you think Gabriel Betteredge was chosen as the first speaker to tell about the mystery of the Moonstone?
- g) Find out the lines in this part of Betteredge's story where his loyalty to the house of Lady Verinder is fully shown and comment on there.
- h) Is Betteredge consistent in his 'screening' Rosanna Spearman? For whom are his sympathies stronger, Rosanna or Rachel? Whose actions seem to him more suspicious, alarming and distressful? Motivate your answer.
- i) Pick out the places in this part of Betteredge's narration to show that he experienced a heavy emotional strain. Comment on the way he describes his emotions to the reader.

5. Виявлення позиції, поглядів інших персонажів, оцінювання їх поведінки, вчинків і дій; порівняння позиції оповідача з позиціями інших персонажів.

- a) Comment on the attitudes the inhabitants of the house seem to have towards Rosanna, the maid. Why were they different in their opinions of her? Why did Betteredge feel sympathy for her? Do you think she was really a person to be pitied?
- b) Speak on the way in which voices of different characters of the story are heard in this part of Betteredge's narration. In what way do the individual features of their speech show the difference in their social status, their cultural background, their interest in the investigation? Illustrate your point with the examples from the text.
- c) What was Sergeant Cuff's opinion of Superintendent Seegrave? What mistakes did Superintendent Seegrave make in his investigation to Sergeant Cuff's mind? In what way does his attitude to Superintendent Seegrave show Sergeant Cuff as a person?
- d) Analyse the effect of Mr. Franklin's qualities of the character, shown by G. Betteredge and in your opinion, on the development of the events and the conflicts of the story.
- e) Limping Lucy accuses Mr. Franklin of being a murderer of Rosanna Spearman. Can you agree that Mr. Franklin was to blame for his neglect of Rosanna's feelings towards him? Should he be responsible for her suicide? Motivate your answer.
- f) What is the effect of Mr. Franklin and Miss Rachel's personal qualities on the rising conflict?

6. Оцінювання позицій персонажів на стадії конфронтації, зіткнення ідей (точок зору, поглядів) в умовах симетрично побудованого дискурсу (конфлікт думок усередині фрейму).

- a) Are there any cases of the conflict of opinions in this part of Betteredge's narration? Name the personages whose opinions collided and comment on these cases. In what way can the difference in opinions be accounted for: by the social standing, the cultural background and general outlook, the common sense or by the emotions of the character of the story. Motivate your answer.
- b) Comment on the way the voices of other protagonists in the conflict are heard in this part of Betteredge's narration.
- c) Whose view on Miss Rachel's role in the loss of the diamond seems more convincing to you: Sergeant Cuff's, which is based on true facts and logical reasoning; or G. Betteredge's, which is based on his feelings and intuition? How important is intuition for discovering the truth and solving the mysteries? Motivate your answer.

7. Визначення й формування точки зору, позиції антагоніста (адресата).

a) Write a character sketch of Mr. Franklin the way he is shown in Betteredge's story. To what degree is the description of his character influenced by Betteredge's personal feelings and his common sense? Find the lines in the text to form your own opinion of Mr. Franklin.

b) How are Indians introduced into Betteredge's narration? Do you agree with Betteredge's reasoning as for their actions? Do you think he was influenced by his common sense, his emotions, his life experience or he treated them as 'a faithful servant' would treat strangers who were not social uppers or equals? What's your opinion?

c) What opinion have you formed of Miss Rachel, Mr. Franklin, Rosanna Spearman? How much are you influenced in your judgement about these people and their actions by Gabriel Betteredge's description and argumentation? Find the lines in the text to form your own opinion of these people.

d) Speak on the contrast in the methods of investigation between Sergeant Cuff and Superintendent Seegrave. In what way are they different? Why do you think Superintendent Seegrave was not successful in his investigation?

e) Do a bit of detective work yourself. Do some reasoning choosing between the strong and light shades of probability about the following facts on the pattern given below. Work in pairs.

Facts	Guess / Reasoning	Questions
We know that a fire was heard crackling in Rosanna's room at four o'clock in the morning.	a) She must have been burning the stained dress; b) She may have been cold because she was unwell.	a) But why did she do that if she had not stolen the diamond? b) But why did she make a fire at four o'clock in the morning?

f) Frame questions to direct your own investigation. Whom and about what would you ask?

h) Say in what way, to your mind, the following information, given in this part of the narration can point to the solution of the mystery of the lost diamond. Choose three most important, in your mind, things that can influence the future development of the events:

1.	Miss Rachel leaves for her aunt's house
2.	The Indians have been set free from prison.
3.	Rosanna Spearman has committed a suicide.
4.	Sergeant Cuff suspects Miss Rachel of having taken the Moonstone with her, etc.

Отже, у межах запропонованого підходу основні етапи формування критичного мислення під час роботи з текстом в умовах асиметрично побудованого аргументативного дискурсу зорієнтовані на визначення позиції протагоніста та оцінювання висунутих ним аргументів, виявлення істинних та хибних аргументів, висвітлення свого бачення проблеми, розвиток резистентності до зовнішнього впливу, аргументація й захист своєї позиції, своєї точки зору.

Перспективним можна вважати подальший аналіз специфіки аргументативного дискурсу в умовах асиметрично побудованих комунікативних відносин на матеріалі книги У. Коллінза "Місячний камінь".

Матеріал надійшов до редакції 17.04.2006 р.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. – М.: Советская энциклопедия, 1990. – 685 с.
2. Белова А.Д. Лингвистические аспекты аргументации. – К.: Київськ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка, 1997. – 312 с.
3. Емерен, Франс Х. ван, Гроотендорст, Ров. Аргументация, коммуникация и ошибки. – С.-Пб: Васильевский остров, 1992. – 207 с.
4. Карпчук Н.П. Адресованість в офіційному та неофіційному англомовному дискурсі (комунікативно-прагматичний аналіз): Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Харківськ. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Харків., 2005. – 20 с.
5. Baer, Eugen. The Pragmatics of Cognitive Frames: A Case Study // The USSE Messenger Scholarly Journal of English Studies. [Вісник Українського товариства дослідження англійської мови. Міжвузівський збірник наукових праць.] – Київ-Харків: Константа, 2000. – № 1. – С. 10-23.
6. Collins, Wilkie. The Moonstone with an Introduction by Catherine Peters. Everyman's Library. – L.: David Campbell Publishers Ltd, 1992. – 473 p.

Євченко В.В. Теория аргументации как основа развития критического мышления и формирования умений вести дискуссию в условиях аргументативного дискурса.

В статье рассматривается возможность использования художественного текста для формирования критического мышления в условиях аргументативного дискурса. Предлагаются основные стратегии анализа и оценки аргументации (на материале романа У. Коллинза "Лунный камень").

Yevchenko V.V. Argumentation theory as a basis for the development of critical reasoning and discussing skills in the argumentative discourse.

The article analyses the possibility of the literary text, viewed in terms of argumentation theory, to be used for the development of critical reasoning. The article proposes the main strategies to follow in argument evaluation and in the analysis of the argumentation (based on W.Collins. The Moonstone).